

XXXV SPOTKANIE BIBLISTÓW POLSKICH PRZEMYŚL – 1997

W 1997 roku bibliści polscy spotkali się w gmachu Wyższego Seminarium Duchownego w Przemyślu. Spotkanie rozpoczęli koncelebrowaną Mszą św. w kaplicy seminaryjnej pod przewodnictwem abpa dra Józefa Michalika – metropolity przemyskiego. W homilii ks. Arcybiskup zaapelował o dziękczynienie za objawione Słowo Boże oraz przekazane nam 400 lat temu w polskim przekładzie przez ks. Jakuba Wujka T.J. Ale również wzywał wszystkich uczestników do wspólnego błagania o odnalezienie prawdy w Słowie Bożym na wzór Maryi i Józefa odnajdujących zagubionego Syna Bożego w jerozolimskiej świątyni. W tym odnalezieniu Chrystusa pomocą służy wprawdzie tekst natchniony, ale przede wszystkim łaska oświecająca i mobilizująca umysł człowieka.

Obrazy w auli seminaryjnej odbywały się pod bardzo wymownym hasłem umieszczonym w dekoracji sali obrad: *Powrócić z odnowionym zapalem do Biblii*. Powyższa wypowiedź Jana Pawła II towarzyszyła biblistom podczas całego spotkania.

Sesję otworzył ks. prof. dr hab. Ryszard Rubinkiewicz SDB (Lublin), prezes Sekcji Biblistów Polskich. Prezes podał program sesji oraz zakomunikował o stopniach i tytułach naukowych uzyskanych przez biblistów w ostatnim roku. Wezwał do wspólnej modlitwy za zmarłych w ostatnim czasie biblistów: ks. Jana Drozda SDS i ks. prof. Lecha Stachowiaka. Zaprezentował nowe wydanie katalogu biblistów prosząc o jego uzupełnienie.

Przed rozpoczęciem właściwych obrad ks. rektor Roman Bartnicki (Warszawa) zaprezentował książkę pamiątkową dedykowaną ks. prof. Janowi Łachowi *Miłość jest z Boga*. Przygotowano ją w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. Ks. Rektor wręczając książkę pamiątkową podziękował ks. prof. J. Łachowi za pracę w uczelni na stanowisku profesora i rektora. Dr Michał Wojciechowski wręczył ks. Profesorowi przygotowaną przez siebie *Synopsę czterech Ewangelii*.

Zaprezentowano również opublikowane książki pamiątkowe dedykowane ks. drowi hab. Stanisławowi Potockiemu *U źródeł Mądrości* i ks. prof. drowi hab. Józefowi Kudasiewiczowi *W postudze Słowa Pańskiego*.

Przedpołudniowej sesji przewodniczył ks. prof. dr hab. Bogdan Poniży (Poznań). Referat wygłosił ks. prof. dr hab. Tomasz Jelonek (Kraków) *Próba klasyfikacji biblijnych gatunków literackich*. Komunikaty przedstawili: ks. dr Sylwester Jędrzejewski SDB (Kraków) *Apokalipsa jako rodzaj literacki* oraz ks. lic. Waldemar Linka CP (Lublin) *Wybrane przykłady użycia tekstów Starego Testamentu w Apokalipsie w świetle zasad intertekstualizmu*.

Ks. prof. Tomasz Jelonek wychodząc z założenia, że Bóg przemawiał do ludzi przez ludzi i na sposób ludzki stwierdzał, iż utrwalone Słowo Boga

musiało przyjąć formę różnych gatunków literackich. Chociaż teksty przekazu biblijnego pochodzą z różnych epok, reprezentują różne gatunki literackie to jednak zawsze przekazują tę samą prawdę Boga. Referent starał się omówić różne gatunki literackie występujące w Biblii próbując podjąć ich klasyfikację, mając zawsze na uwadze charakter nadzwyczajny dzieła zawierającego teksty natchnione. Chociaż Biblia może pełnić rolę dzieła literackiego, to jednak zawsze uważano ją za księgę religijną, podejmującą wątek monoteizmu, mesjanizmu i uniwersalizmu zbawczego. Biblia wykorzystuje różne gatunki literackie, ale zawsze trzeba szukać narzędzi oryginalnego słowa Boga skierowanego do człowieka. Jest po prostu modlitewnikiem i historią zbawienia ludzi.

Ks. dr Sylwester Jędrzejewski SDB mówił o apokalipsie jako rodzaju literackim nawiązując do poprzedniego referatu. Omówił niektóre aspekty doktrynalne rodzaju apokaliptycznego jako pewnego rodzaju fenomenu literackiego, który bazując na historii zachowuje walory profetyzmu. Korzeniami sięga głęboko w dzieje izraelskiej religijności i kultury, choć należy wprawdzie do literatury międzytestamentalnej. W interpretacji apokaliptycznej przeważa egzegeza alegoryczna.

Ks. lic. Waldemar Linke CP zajął się przedstawieniem wybranych tekstów Starego Testamentu występujących w Apokalipsie. Spojrzał na apokalipsę, jako utwór literacki i jednorodny, ale dostrzegał w nim elementy prorockie i sapiencjalne, orędzia i wizje. Przedstawił cztery etapy procesu interpretacyjnego tekstów apokaliptycznych. Uważał, że w tekście zawsze ma swoje miejsce prawda zbawcza, a tło w apokalipsie wiąże chrystologię z dziełem stworzenia.

Sesji popołudniowej przewodniczył ks. dr hab. Antoni Paciorek (Lublin). Referat wygłosił ks. dr hab. Andrzej Kowalczyk (Gdańsk) *Rodzaj literacki Mateusza*. Z komunikatem wystąpił ks. dr Andrzej Kondracki SDB (Lublin) *Powstanie Pięcioksięgu w świetle najnowszych badań*.

Ks. dr hab. Andrzej Kowalczyk wyszedł z założenia, że ewangelie nie są biografiami, jak chce wielu egzegetów, choć ten rodzaj reprezentują. Powstały jako owoc nauczania Kościoła przechodząc pewien proces redakcyjny. Przedstawił poglądy ojców Kościoła i całej Tradycji na ten temat. Postawił tezę, że Mateusz szukał wzorów w Pięcioksięgu do napisania dzieła o Jezusie. Starał się wykazać podobieństwo pomiędzy obu dziełami: w układzie, tematach, podejmowanych zadaniach.

Ks. dr Andrzej Kondracki SDB przedstawił ostatnie wyniki badań nad powstaniem Pięcioksięgu. Dotychczas wysuwane hipotezy: źródeł uzupełniających, bloków opowiadań próbuje się zastąpić nowym spojrzeniem na zasadniczą księgę Starego Testamentu, nowymi rozwiązaniami, rezygnując z diachronicznego ustalenia problemu, mnożeniem nowych etapów redagowania tekstu, porzuceniem hipotezy źródeł i powrotem do powstania od razu całościowego dzieła, sięgania do modelu opowiadań, które zebrano podczas niewoli babilońskiej pod wpływem historii deuteronomistycznej. Wszystko jednak nadal pozostaje w kręgu hipotez.

Drugi dzień spotkania rozpoczęło koncelebrowaną Mszą św. w kaplicy seminaryjnej po przewodnictwem ks. prof. dra hab. Jana Łacha (Warszawa). Homilię podczas niej wygłosił ks. prof. dr hab. Józef Kuda-

siewicz (Lublin). Przemawiający starał się dać współczesną odpowiedź na Chrystusowe pytanie „Za kogo ludzie Go uważają”? Odpowiedź podawana była w kontekście wiary i modlitwy, krzyża i zmartwychwstania oraz Ducha Prawdy.

Sesji przedpołudniowej przewodniczył ks. prof. dr hab. Janusz Czerski (Opole). Referat wygłosił dr hab. Michał Wojciechowski (Warszawa) *Ewangelie jako biografie*, a komunikat ks. dr Stanisław Hałas SCJ (Kraków) *Program Bible Works w warsztacie biblisty*.

Dr hab. Michał Wojciechowski proponował pewien syntetyczny opis gatunku literackiego jakim są ewangelie. Uznał ewangelie za biografie typu antycznego o celu teologicznym, które zawierają w sobie rozmaite mniejsze formy literackie. Ich treść historyczna koncentruje się wokół wydarzeń z życia Jezusa z Nazaretu interpretowanych na sposób teologiczny. Przedstawił nowsze badania nad biograficznym aspektem tego rodzaju tekstów.

Ks. dr Stanisław Hałas SCJ starał się pokazać w programie Bible Works to, co jest użyteczne dla biblisty i biblistyki. Program posiada charakter encyklopedyczny. Zawiera teksty Starego i Nowego Testamentu w językach: hebrajskim, aramejskim, greckim, łacińskim i dziewięciu językach współczesnych. Zapowiada wprowadzenie również tekstów w języku polskim. Obok tekstów biblijnych posiada słowniki biblijne, konkordancje i statystyki.

Po każdym referacie i komunikacie wywiązywała się dyskusja, która uzupełniała i wyjaśniała przekazywane informacje naukowe.

W czasie sesji wystąpili przedstawiciele biblistów innych wyznań: Barbara Enholz-Narzymska prezes Towarzystwa Biblijnego (protestantka) i ks. prof. Zachariasz Łyko (adwentysta). Sesja po raz pierwszy przybrała charakter ekumeniczny.

Barbara Enholz-Narzymska (Warszawa) mówiła o Biblii, która musi stać się księgą świata, a której nie można zrozumieć bez rzeczywistego zbawienia. Dlatego zmierza się do ekumenicznego odczytania Biblii, aby zbliżyć ludzi. Towarzystwo Biblijne podejmuje posługę biblijną jako drogę do jedności. Przemawiająca starała się poinformować o pracach nad przekładem ekumenicznym tekstu biblijnego. Podziękowała ks. prof. J. Chmielowi za stałą rubrykę w RBL dla Towarzystwa Biblijnego.

Ks. prof. Zachariasz Łyko (Warszawa) z Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej ocenił spotkanie za ekumeniczne, przełamujące dotychczasowe bariery, posiadające walor naukowy ale o charakterze ogólnochrześcijańskim. Mówił o trzech wielkich przedsięwzięciach w Towarzystwie Biblijnym: przygotowywaniu Biblii ekumenicznej, dniach biblijnych organizowanych w różnych kościołach chrześcijańskich – będących chwilami refleksji i popularyzacji Pisma św. oraz o wydaniu nowego przekładu Pisma św. przygotowanego przez ks. bpa K. Romaniuka dla uczczenia 400-setnej rocznicy polskiego przekładu ks. J. Wujka SJ. Katolickiej biblistyce przyznał walory ekumeniczne, gdyż wychodzi poza kręgi tylko katolickiego spojrzenia na tekst natchniony.

O różnych publikacjach biblijnych informowali uczestników spotkania Piotr Waclawik z Warszawy, pauliści z Częstochowy i inni przedstawiciele różnych wydawnictw. P. Waclawik zapowiedział podjęcie wysiłków nad

przygotowaniem Biblii dla przedszkolaków. Informowano także o przygotowywanej Biblii Warszawskiej pod kierunkiem ks. bpa K. Romaniuka oraz nowym przekładzie tzw. Biblii Paulistów pod kierunkiem ks. R. Rubinkiewicza SDB. Dr Zdzisław Kapera (Kraków) komunikował o międzynarodowej sesji w Krakowie w lipcu 1998 r. podejmującej szeroki wachlarz problematyki biblijnej.

W przerwie południowej uczestnicy sympozjum mieli możliwość zwiedzania Przemyśla i jego zabytków: bazyliki katedralnej, kościołów, zamku i muzeum archidiecezjalnego.

W sesji brało udział 114 biblistów z różnych ośrodków w Polsce.

Najbliższe spotkanie w dniach 16–17 września 1998 r. odbędzie się w Poznaniu.

Ks. Prezes zamykając sesję biblistów podziękował wszystkim uczestnikom a szczególnie Przełożonym Seminarium Duchownego w Przemyślu za gościnne przyjęcie w swoim gmachu.

W następnym dniu dla chętnych zorganizowano autokarową wycieczkę do Lwowa. Uczestnicy jej koncelebrowali Mszę św. w katedrze lwowskiej pod przewodnictwem abpa Mariana Jaworskiego – metropolity obrządku łacińskiego. Potem zwiedzali katedrę i miasto Lwów w tym także cmentarz na Łyczakowie.

Kraków

Ks. TADEUSZ MATRAS